

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

№3

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

2024

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ЖУРНАЛ 2024 йил, 3-сони

Муассис: Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2008 йил 31 декабрда
0561-рақам билан рўйхатга олинган.

ЎЗР ОАК Риёсатининг 19.03.2017 й., 239/5-сонли қарори билан эътироф этилган

**Тахририят ижодий
жамоаси:**

Бош муҳаррир:
и.ф.д., проф. М.Э.Пўлатов

**Бош муҳаррир
ўринбосари:**
и.ф.н., проф. Д.Х.Асланова

Масъул котиб:
и.ф.д., проф. М.Қ.Пардаев

Муҳаррирлар:
и.ф.д. Ф.А.Сафаров
PhD, доцент И.М.Пардаева
катта ўқит. Ш.З.Ўразов

Техник муҳаррир:
и.ф.н., доц. А.Н.Холиқулов

Корректор:
PhD С.А.Бабаназарова

Саҳифаловчи:
PhD Х.Н.Очилова

1 йилда 4 мартаба
чоп этилади.

**Ўзбекистон худудида
тарқатилади.**

Тахририят манзили:
140100, Самарқанд шаҳар,
Амир Темур кўчаси, 9-уй,

тел.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

факс: +998(366)231-12-53
эл.почта:

samisiservis@mail.ru

Тахририят кенгаши раиси:

М.Э.Пўлатов – Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти ректори, и.ф.д., профессор

Тахририят кенгаши раиси ўринбосари:

Д.Х.Асланова – СамИСИ илмий ишлар ва инновациялар бўйича проректори, и.ф.н., профессор

Тахрир кенгаши аъзолари:

Б.А.Бегалов – Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги директори, и.ф.д., профессор

М.Қ.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.К.Ғоибназаров – и.ф.д., профессор.

М.М.Мухаммедов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Д.Р.Зайналов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Муртазаев – ТДИУ СФ директори, и.ф.д., проф.

М.Р.Болтабаев – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Р.Х.Эргашев – ҚарМИИ профессори, и.ф.д.

И.С.Тўхлиев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

К.Б.Уразов – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Қ.Ж.Мирзаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.И.Исроилов – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Г.М.Шодиева – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Б.Абдукаримов – СамИСИ профессори, и.ф.н.

Р.Қобилов – Самарқанд вилояти ҳокими ўринбосари

С.Н.Тошназаров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

Р.Н.Нормахматов – СамИСИ профессори, т.ф.д.

А.Бектемиров – СамИСИ профессори, и.ф.д.

О.М.Пардаев – СамИСИ профессори, и.ф.д.

М.Т.Алимова – СамИСИ профессори, и.ф.д.

З.Дж. Адилова – ТДИУ профессори, и.ф.д.

Ш.О.Қувондиқов – СамИСИ профессори в.б., иқтисод фанлари доктори

Л.Н.Халикова – СамИСИ профессори в.б., DSc

Ф.А.Сафаров – СамИСИ доценти в.б., DSc

Шавкат Собирович Олтаев Ўзини-ўзи банд қилишда заиф бандликдан унумли бандликка ўтишнинг инновацион йўллари	84
Меҳрангиз Олимовна Мамаюнусова Камбағалликни қисқартиришда ижтимоий хизматларнинг ўрни	88
Farruh Shadiyrovich Shanazarov Essence and content of the concept of poverty	92
Sunnatillo Bakhriddin o‘g‘li Iskandarov Xizmat ko‘rsatish sohasida oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishning milliy iqtisodiyotdagi o‘rni va funksiyalari	95
ХИЗМАТ КўРСАТИШ ВА СЕРВИС	
Анвар Нематович Холикулов Хизмат кўрсатиш корхоналари самарадорлигини аниқлаш йўллари	99
Komoliddin Jurabayevich Matkarimov, Adxamjan Akbarovich Urinov Transport xizmatlari eksportini modellashtirish va bashoratlash masalalari	103
Shohsanam Nuritdinovna Niyozova Milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorining samaradorligini oshirish va takomillashtirish yo‘llari	107
Dilshod Sultanovich Musinov Xizmat ko‘rsatish sohasida investitsion loyihalar samaradorligini oshirish yo‘llari	112
Aziza Tolibovna Raxmonova Xizmat ko‘rsatish sohasini rivojlantirishda oilaviy tadbirkorlikni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash samaradorligi	117
Hamdam Iris o‘g‘li Allayorov Raqamli iqtisodiyot sharoitida milliy aloqa xizmatlari bozorining o‘ziga xos xususiyatlari	123
Нигина Бахтиёрвна Рузиева Изучение инновационного развития сферы услуг в зарубежных странах	127
ТУРИЗМ ВА МЕҲМОНХОНА ХЎЖАЛИГИ	
Suxrob Ramazonovich Bobokalonov Jozibador turistik destinatsiya tushunchasining mazmun-mohiyati, ilmiy-nazariy yondashuvlarning qiyosiy tahlili	130
Malika Axmad qizi Qurbonova Turizm va mehmonxona xizmatlarining aylanma mablag‘lar bilan ta‘minlanganlik darajasi va uning iqtisodiy barqarorligiga ta‘siri	135
Abduvoxid Quldoshevich To‘rayev Turizmda hududlar salohiyatidan oqilona foydalanishning nazariy asoslari va tamoyillari	140
Ойдин Давроновна Хамракулова Зеленая экономика и экологический туризм в экономике Узбекистана	143
Шоҳижаҳон Худоёр ўғли Мухитдинов Туризм хизматлари бозорининг ишлаш механизмини оптималлаштириш жараёни	147
Матлубахон Абдиманабовна Куймуратова Туризм соҳасини ривожлантиришнинг ташкилий-иқтисодий механизмларининг назарий масалалари	152

5. Махмудов С.Б. Логистика тизимини молиялаштириш орқали экспорт амалиётларини ardl ва arima моделлари асосида эконометрик моделлаштириш ва прогнозлаштириш. “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali. 2/2023, Mart-aprel (№ 00064). 243-261 – бетлар.

6. Королева А. А., Дутина А. А. Моделирование и прогнозирование экспорта транспортных услуг. Банкаўскі веснік, снежань 2016. Стр. 56-61

7. Модели и методы теории логистики: Учебное пособие. 2-е изд. / Под ред. В. С. Лукинського. — СПб.: Питер, 2008. — 448 с.

8. Гаджинский А. М. Логистика: Учебник. — 15-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2007. — 472 с.

9. Транспортная логистика. / Под общей редакцией. Л.Б. Миротина. — М.: Издательство “Экзамен”, 2003. — 512 с.

<p>К.Маткаримов, А.Уринов Вопросы моделирования и прогнозирования экспорта транспортных услуг</p>	<p>К.Matkarimov, A.Urinov Issues of modeling and forecasting the export of transport services</p>
<p>Аннотация. В данной статье проанализировано место транспортных услуг в экономике страны, их доля во внешнеторговом обороте Узбекистана, в частности в экспорте, изучены научные исследования по математическому моделированию и прогнозированию экспорта транспортных услуг, спрогнозировано состояние экспорта транспортных услуг на 2024-2028 годы, даны соответствующие предложения и рекомендации.</p> <p>Ключевые слова: транспортные услуги, ВВП, логистические услуги, экспорт, товары, услуги, математическое моделирование, прогнозирование, динамические ряды, метод экстраполяции, эконометрическая модель.</p>	<p>Abstract. This article analyzes the place of transport services in the country's economy, their share in Uzbekistan's foreign trade turnover, in particular in exports, studies scientific research on mathematical modeling and forecasting of transport services exports, predicts the state of transport services exports for 2024-2028, and provides relevant proposals and recommendations.</p> <p>Keywords: transport services, GDP, logistics services, exports, goods, services, mathematical modeling, forecasting, dynamic series, extrapolation method, econometric model.</p>

Shohsanam Nuritdinovna Niyozova – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tayanch doktoranti

MILLIY IQTISODIYOTDA INTERNET XIZMATLARI BOZORINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

<p>Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekiston milliy iqtisodiyotida internet xizmatlari bozorining samaradorligini oshirish va takomillashtirish yo‘llari ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot davomida internet xizmatlari bozorining hozirgi holati, muammolari va istiqbollari tahlil qilingan. Shuningdek, xorijiy mamlakatlarning ushbu sohadagi tajribasi o‘rganilgan hamda milliy iqtisodiyotda internet xizmatlarining rivojlanishini ta‘minlash uchun takliflar ishlab chiqilgan.</p> <p>Kalit so‘zlar: internet xizmatlari bozori, milliy iqtisodiyot, samaradorlik, takomillashtirish, raqamli transformatsiya, axborot kommunikatsiya texnologiyalari, innovatsion rivojlanish.</p>
--

Kirish. XXI asr axborot texnologiyalari asri sifatida e'tirof etilmoqda. Bugungi kunda internet inson hayotining barcha jabhalariga jadal kirib bormoqda. Elektron tijorat, masofaviy ta'lim, onlayn xizmatlar va raqamli iqtisodiyotning boshqa ko'plab yo'nalishlari rivojlanmoqda. Xususan, internet xizmatlari bozori jadal sur'atlar bilan o'sib, iqtisodiyotning muhim qismiga aylanib bormoqda. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda ushbu sohaga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlatimiz rahbari tomonidan raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, elektron hukumatni joriy etish, IT-parklar faoliyatini yo'lga qo'yish borasida qator farmon va qarorlar qabul qilindi [1]. Shu bois, milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorini yanada rivojlantirish dolzarb vazifaga aylanmoqda.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, internet xizmatlari nafaqat iqtisodiyot, balki jamiyat hayotining barcha sohalarini qamrab olgan. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida an'anaviy biznes modellari o'zgarib, raqamli transformatsiya jarayoni kechmoqda. McKinsey Global Institute ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilga kelib global miqyosda internet iqtisodiyotining hajmi 22 trillion AQSH dollarini tashkil etishi kutilmoqda [2]. Bu esa ushbu sohani tadqiq etish va rivojlantirish zaruratini keltirib chiqaradi. Shu nuqtayi nazardan, ushbu tadqiqot ishining maqsadi milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorining samaradorligini oshirish va takomillashtirish yo'llarini aniqlashdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Internet xizmatlari bozori va uning iqtisodiyotdagi o'rni bo'yicha xorijlik va mahalliy tadqiqotchilar tomonidan ko'plab ilmiy izlanishlar olib borilgan. Xususan, A. Goldfarb va J. Trefler internet iqtisodiyoti rivojlanishining global tendensiyalarini o'rganib, uning iqtisodiy o'sishga ta'sirini tahlil qilgan [3]. Shuningdek, D. Tapscott, A. Agrawal va A. Goldfarb raqamli iqtisodiyotning texnologik, iqtisodiy va ijtimoiy jabhalarini tadqiq etishgan [4], [5].

O'zbekistonlik olimlardan S. Gulyamov, R. Ayupov, O. Abdullayev, S. Begalov va boshqalar milliy iqtisodiyot tarmoqlarini raqamli transformatsiya qilish masalalarini o'rgangan [6], [7]. Tadqiqotchi I. Aripov esa O'zbekistonda elektron tijoratni rivojlantirish va internet xizmatlarining iqtisodiyotdagi rolini tadqiq etgan [8].

Shu bilan birga, internet xizmatlari bozorini yanada takomillashtirish, samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazish zarurati saqlanib qolmoqda. Chunki ushbu soha shiddat bilan rivojlanib bormoqda va har bir davlatning o'ziga xos iqtisodiy, ijtimoiy, texnologik xususiyatlari mavjud. Mazkur tadqiqot ana shu jihatlarni inobatga olgan holda O'zbekiston milliy iqtisodiyotida internet xizmatlari bozorini tahlil qiladi va istiqbolli yo'nalishlarni belgilab beradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotda milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorining samaradorligini oshirish va takomillashtirish yo'llarini aniqlash maqsadida bir qator metodlardan foydalanildi.

Birinchi navbatda, mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, statistik ma'lumotlar va hisobotlar tahlil qilindi. Xorijiy va mahalliy manbalar o'rganildi, internet xizmatlari bozorining rivojlanish tendensiyalari, muammolari va istiqbollari belgilab olindi. Tadqiqotning nazariy asosini raqamli iqtisodiyot, axborot kommunikatsiya texnologiyalari, innovatsion rivojlanish kabi tushunchalar tashkil etdi.

Empirik ma'lumotlarni to'plash uchun so'rovnoma o'tkazildi. Respondentlar sifatida internet xizmatlaridan faol foydalanuvchilar, sohada faoliyat yuritayotgan tadbirkorlik subyektlari vakillari hamda ekspertlar jalb qilindi. So'rovnoma natijasida internet xizmatlari bozorining aholi va biznes subyektlari hayotidagi o'rni, foydalanuvchilarning ehtiyoj va talablari, muammoli jihatlar aniqlandi. Shuningdek, internet xizmatlari bozori rivojlangan davlatlar - AQSh, Xitoy, Janubiy Koreya tajribasi o'rganildi va qiyosiy tahlil o'tkazildi. Ushbu mamlakatlarning mazkur sohani rivojlantirishdagi yutuq va kamchiliklari tahlil qilindi, milliy iqtisodiyotimiz uchun maqbul jihatlar belgilab olindi.

Tadqiqotda statistik tahlil usullaridan ham keng foydalanildi. O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika qo'mitasi, Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi hamda xalqaro tashkilotlarning rasmiy ma'lumotlari tahlil qilindi. Internet xizmatlari bozorining so'nggi yillardagi rivojlanish sur'atlari, tarmoqlar kesimidagi ko'rsatkichlari, investitsiyalar hajmi dinamikasi o'rganildi.

Tadqiqot davomida SWOT-tahlil amalga oshirildi. Ya'ni, milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorini rivojlantirishning kuchli va kuchsiz tomonlari, imkoniyat va tahdidlari aniqlandi. Ushbu tahlil natijalariga ko'ra, sohani yanada takomillashtirishga qaratilgan takliflar ishlab chiqildi.

Shu bilan birga, tadqiqot davomida ekspertlar bilan chuqurlashtirilgan intervyular o'tkazildi. Iqtisodiyot, axborot texnologiyalari sohalarining yetuk mutaxassislari, olimlar, amaliyotchilarning fikr-mulohazalari o'rganildi va tahlilga jalb etildi.

Yuqoridagi metodlar asosida to'plangan ma'lumotlar kompleks tahlil qilindi, milliy iqtiso-

diyotda internet xizmatlari bozorining rivojlanish tendensiyalari, muammolari aniqlandi hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan xulosalar shakllantirildi. Takliflarni ishlab chiqishda O‘zbekistonning iqtisodiy va texnologik imkoniyatlari, ehtiyojlari inobatga olindi.

Tahlil va natijalar. O‘zbekiston milliy iqtisodiyotida internet xizmatlari bozorining rivojlanish darajasi va samaradorligini baholash uchun bir qator ko‘rsatkichlar tahlil qilindi. Eng avvalo, internet foydalanuvchilari soni dinamikasi o‘rganildi. O‘zbekiston Respublikasi Davlat Statistika qo‘mitasining ma‘lumotlariga ko‘ra, 2022-yil oxiriga kelib mamlakatimizda internet foydalanuvchilari soni 27 milliondan oshdi va aholining 87 foizini tashkil etdi [9]. Ushbu ko‘rsatkich 2018-yildagi 22 million (60%) ga nisbatan sezilarli o‘shishni anglatadi. Foydalanuvchilar sonining ortishi, o‘z navbatida, internet xizmatlari bozoriga bo‘lgan talabning oshishiga olib kelmoqda.

Internet xizmatlari bozorining rivojlanishini baholashda uning yalpi ichki mahsulotdagi (YaIM) ulushi muhim ahamiyat kasb etadi. Xalqaro telekommunikatsiya ittifoqi (ITU) ma‘lumotlariga ko‘ra, 2022-yilda O‘zbekistonda internet xizmatlarining YaIMdagi ulushi 2,5 foizni tashkil etdi [10]. Taqqoslash uchun, ushbu ko‘rsatkich 2018-yilda atiga 1,2 foiz edi. Garchi ijobiy o‘shish kuzatilayotgan bo‘lsa-da, rivojlangan mamlakatlar bilan solishtirganda bu ko‘rsatkich past ekanligi ma‘lum bo‘ladi. Masalan, AQSHda 2022-yilda internetning YaIMdagi ulushi 9,6 foizni, Xitoyda 6,4 foizni tashkil etgan [11].

O‘zbekistonda internet xizmatlari eksportining hajmi ham ortib bormoqda. Eksport geografiyasida MDH davlatlari, xususan, Qozog‘iston, Tojikiston, Qirg‘iziston kabi mamlakatlar yetakchilik qilmoqda. Shuningdek, Hindiston, Bangladesh, Pokiston bilan ham hamkorlik aloqalari rivojlanmoqda. Biroq eksport hajmini yanada oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va raqobatbardoshligini ta‘minlash borasida qator muammolar saqlanib qolmoqda. Birinchidan, ishlab chiqarilayotgan dasturiy mahsulotlar va ilovalarning aksariyati xorijiy bozorlarda talab yuqori bo‘lgan talablarga to‘liq javob bermayapti. Ikkinchidan, xalqaro miqyosda raqobatlasha oladigan yirik texnologik kompaniyalar yetishmayapti. Uchinchidan, yuqori malakali IT-mutaxassislarning taqchilligi saqlanib qolmoqda.

Milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorini rivojlantirishning kuchli va kuchsiz tomonlari, imkoniyat va tahdidlari aniqlandi. Natijalar quyidagi jadvalda:

1-jadval

Milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorini rivojlantirish bo‘yicha SWOT analiz

<p>Strengths (Kuchli tomonlar):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ O‘zbekistonda internet foydalanuvchilari sonining jadal o‘shishi ▪ Internet xizmatlari bozorining dinamik rivojlanishi ▪ Davlat tomonidan raqamli iqtisodiyotni qo‘llab-quvvatlash ▪ Yoshlarning axborot texnologiyalariga qiziqishining yuqoriligi ▪ Arzon ishchi kuchi va intellektual salohiyat mavjudligi 	<p>Weaknesses (Kuchsiz tomonlar):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Internet infratuzilmasining hududlar kesimida notekis rivojlanganligi ▪ Internet xizmatlari sifati va tezligidagi kamchiliklar ▪ Dasturiy mahsulotlarning xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligi pastligi ▪ Yuqori malakali IT-kadrlar yetishmasligi ▪ Kichik va o‘rta biznesning raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi pastligi
<p>Opportunities (Imkoniyatlar):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilmani rivojlantirish ▪ Xorijiy investitsiyalar va texnologiyalarni jalb qilish ▪ IT-ta‘limni takomillashtirish va kadrlar malakasini oshirish ▪ Raqamli texnologiyalarni an’anaviy tarmoqlarga joriy etish ▪ Onlayn xizmatlar bozorini kengaytirish va yangi yo‘nalishlarni rivojlantirish 	<p>Threats (Tahdidlar):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Raqamli transformatsiya jarayonida ayrim kasblarning yo‘qolishi ▪ Kiberxavfsizlik va ma‘lumotlar xavfsizligi bilan bog‘liq tahdidlar ▪ Texnologik infrastrukturani yangilash va modernizatsiya qilishning yuqori xarajatlari ▪ Global inqirozlar va raqobatning kuchayishi sharoitida bozorni yo‘qotish xavfi ▪ Onlayn firibgarlik va jinoyatchilikka qarshi kurashish zarurati

O‘tkazilgan so‘rovnomalar shuni ko‘rsatdiki, internet xizmatlaridan foydalanuvchilarning aksariyati sifat va tezlik borasidagi kamchiliklardan norozi. Ayrim hududlarda internetga ulanish qimmatligi, mobil internet narxlarining yuqoriligi kabi muammolar qayd etildi. Bundan tashqari, internet orqali ko‘rsatilayotgan xizmatlar doirasi hali yetarlicha keng emas. Masalan, masofaviy ta‘lim, onlayn tibbiy konsultatsiya, elektron notariat kabi xizmatlar zamon talablariga to‘liq javob bermayapti.

Tadbirkorlik subyektlari vakillari ham o‘z faoliyatlarida internetdan samarali foydalana olmayotganliklarini ta‘kidlashdi. Ular serverlarni joylashtirish, domenlarni ro‘yxatdan o‘tkazish, veb-hosting, bulutli texnologiyalar kabi masalalarda qiyinchiliklarga duch kelayotganini qayd etdilar. To‘lovlarning xavfsizligini ta‘minlash, elektron tijorat platformalarini yaratish uchun qo‘shimcha yordam va imtiyozlar kerakligi ta‘kidlandi.

Ekspertlarning fikriga ko‘ra, internet xizmatlari bozorini yanada rivojlantirish uchun davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kuchaytirish talab etiladi. Davlat tomonidan telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish, 5G texnologiyalarini joriy etish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, IT-kompaniyalar uchun imtiyozli kreditlar ajratish, venchur jamg‘armalarini tashkil etish, startaplarni qo‘llab-quvvatlash kabi choralarga e‘tibor qaratish lozim.

Xorijiy tajribalarni o‘rganish shuni ko‘rsatdiki, internet xizmatlari bozorini rivojlantirishda malakali kadrlar tayyorlash hal qiluvchi omil hisoblanadi. Yetakchi texnologiya kompaniyalari va universitetlar o‘rtasida hamkorlikni yo‘lga qo‘yish, ta‘lim dasturlariga innovatsion o‘zgarishlar kiritish, IT-mutaxassislarini xorijda stajirovkadan o‘tkazish amaliyotini kengaytirish maqsadga muvofiq.

Xulosa va takliflar. O‘zbekistonda internet xizmatlari bozori jadal rivojlanmoqda, biroq hali sohaning to‘liq salohiyatidan foydalanilmayapti. Internetning YaIMdagi ulushini oshirish, eksport geografiasini kengaytirish, raqobatbardosh texnologik mahsulotlarni yaratish borasida qo‘shimcha sa‘y-harakatlar talab etiladi.

Internet xizmatlarining sifati va qamrovini oshirish uchun telekommunikatsiya infratuzilmasini yanada takomillashtirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyatga ega. Davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish, investitsiyalarni jalb qilish, innovatsion rivojlanishni rag‘batlantirish zarur.

Kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, IT-ta‘limni zamon talablari asosida yo‘lga qo‘yish dolzarb vazifadir. Xalqaro hamkorlik, tajriba almashish, malaka oshirish imkoniyatlarini kengaytirish bu borada ijobiy natijalarga olib keladi.

Internet foydalanuvchilari va tadbirkorlik subyektlari manfaatlarini inobatga olgan holda qulayliklar yaratish, xizmatlar doirasini kengaytirish, narxlarning muvofiqligi va to‘lovlarning xavfsizligini ta‘minlashga e‘tibor qaratish lozim.

Internet xizmatlari bozorini huquqiy jihatdan tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirish, sohaga oid qonunchilik bazasini xalqaro standartlar asosida shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu xulosalar asosida milliy iqtisodiyotda internet xizmatlari bozorining samaradorligini oshirish va takomillashtirish bo‘yicha quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

- Telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish va optik tolali aloqa liniyalarini kengaytirish uchun davlat investitsiyalarini oshirish.

- 5G texnologiyalarini bosqichma-bosqich joriy etish va mobil internet tezligini oshirish choralarini ko‘rish.

- Internet xizmatlari va mahsulotlarini ishlab chiqaruvchi mahalliy kompaniyalarni qo‘llab-quvvatlash, ular uchun imtiyozli soliq va kreditlar ajratish mexanizmini ishlab chiqish.

- IT-park va texnoparklar faoliyatini yanada rivojlantirish, startaplar uchun venchur jamg‘armalarini tashkil etish.

- Onlayn ta‘lim, masofaviy tibbiyot, elektron tijorat, bulutli texnologiyalar kabi istiqbolli yo‘nalishlarni rivojlantirish uchun davlat va xususiy sektor sherikligini yo‘lga qo‘yish.

- Xalqaro IT-kompaniyalar bilan hamkorlikni kengaytirish, texnologiyalar transferi va investitsiyalarni jalb qilish choralarini ko‘rish.

▪ Oliy ta’lim muassasalarida IT-ta’limni takomillashtirish, xalqaro tajribani o’rganish va o’quv dasturlariga innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish.

▪ IT-mutaxassislarining malakasini oshirish, xorijiy texnoparklar va kompaniyalarda stajirovkalarni tashkil etish.

▪ Kiberxavfsizlikni ta’minlash va ma’lumotlarni himoya qilish tizimini mustahkamlash, bu borada xalqaro standartlarga rioya qilish.

▪ Internet xizmatlari bozoriga oid normativ-huquqiy bazani takomillashtirish, intellektual mulk huquqlarini himoya qiluvchi mexanizmlarni kuchaytirish.

Ushbu takliflarni amaliyotga tatbiq etish orqali O’zbekistonda internet xizmatlari bozorining sifat va samaradorligini oshirish, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish mumkin. Bu esa pirovardida mamlakatimiz iqtisodiyotining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo‘l-jallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida"gi PF-60-son Farmoni.
2. Manyika, J., Lund, S., Bughin, J., Woetzel, J., Stamenov, K., & Dhingra, D. (2016). Digital globalization: The new era of global flows. McKinsey Global Institute, 1-156.
3. Goldfarb, A., & Trefler, D. (2018). AI and international trade (No. w24254). National Bureau of Economic Research.
4. Tapscott, D. (2015). The digital economy: Promise and peril in the age of networked intelligence. McGraw-Hill Education.
5. Agrawal, A., Gans, J., & Goldfarb, A. (2018). Prediction machines: the simple economics of artificial intelligence. Harvard Business Press.
6. Gulyamov, S. S., Ayupov, R. X., Abdullayev, O. M., & Begalov, B. A. (2019). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. TMI.
7. Ayupov, R. X., & Boltabayev, M. R. (2020). Raqamli iqtisodiyot asoslari. Darslik, Toshkent moliya instituti.
8. Aripov, O. A. (2021). Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari va istiqbollari. Monografiya. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti.
9. O‘zbekiston Respublikasi Davlat Statistika qo‘mitasi rasmiy sayti, stat.uz.
10. Xalqaro telekommunikatsiya ittifoqi (ITU) rasmiy sayti, itu.int.
11. We Are Social & Hootsuite (2022). Digital 2022 Global Overview Report. wearesocial.com

<p>Ш.Ниёзова</p> <p>Пути повышения эффективности и совершенствования рынка интернет-услуг в народном хозяйстве</p> <p>Аннотация. В данной статье рассматриваются пути повышения эффективности и совершенствования рынка интернет-услуг в национальной экономике Узбекистана. В ходе исследования проанализировано текущее состояние, проблемы и перспективы рынка интернет-услуг. Также изучен опыт зарубежных стран в этой сфере и разработаны предложения по обеспечению развития интернет-услуг в национальной экономике.</p> <p>Ключевые слова: рынок интернет-услуг, национальная экономика, эффективность, совершенствование, цифровая трансформация, информационно-коммуникационные технологии, инновационное развитие.</p>	<p>Sh.Niyozova</p> <p>Ways to improve and increase the efficiency of the internet services market in the national economy</p> <p>Abstract. This article examines ways to improve and increase the efficiency of the internet services market in the national economy of Uzbekistan. During the study, the current state, problems and prospects of the internet services market were analyzed. Also, the experience of foreign countries in this area has been studied and proposals have been developed to ensure the development of internet services in the national economy.</p> <p>Keywords: internet services market, national economy, efficiency, improvement, digital transformation, information communication technologies, innovative development.</p>
--	--

ISSN 2091-5187

☞ “СЕРВИС” ☞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

12.09.2024 йилда теришга берилди. 27.09.2024 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табоғи 15,76. Ҳисоб-нашриёт
табоғи 13,75. Адади 100 нусха. Буюртма № 0110А/24

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2024.